

A	Sel aastal: <ul style="list-style-type: none">- Benito Mussolini tuli võimule ja kuulutas uue ajaarvamise alguseks aasta nr 1;- Kemal Atatürk kuulutas välja Türgi Vabariigi;- moodustati NSV Liit.
B	Sel aastal: <ul style="list-style-type: none">- Suurbritannia andis iseseisvuse Maltale ja Malawile;- Nobeli rahupreemia sai Martin Luther King;- olümpiavõitjaks tuli Ants Antson.
C	Sel aastal: <ul style="list-style-type: none">- suri Leonid Iljitš Brežnev;- Argentiina ja Inglismaa sõdisid Falklandi saarte pärast;- Budapestis peeti I maailmameistrivõistlused Rubiku kuubiku keeramises.

Loodus ja geograafia I

1	See värvuliste seltsi kuuluv lind on aukohal mitme Euroopa rahva mütoloogias, olgu siis õnnetusetoojana, tarkuse sümbolina või muus rollis. Näiteks norra peajumala Odini õlgadel istusid kaks sellist lindu, Huginn ja Muninn, kes nägid ja kuulsid kõike. Hästi tuntud on see lind ka Aasias, Bhutani riigis on ta rahvuslinnuks. Mis lind?
2	Omaaegse Saksamaa Liitvabariigi pealinn Bonn ei olnud riigis sugugi suurim linn. Suurimad oma riigis pole ka praegused saksakeelsed pealinnad Bern ja Vaduz. Vaduzist mõnesaja elaniku võrra suurem on Schaan. Mis on Šveitsi suurim linn?
3	Makaroneesia (kreeka keeles „õnnistatud“ ehk „õnnelikud saared“) hõlmab viit vulkaanilist saartegruppi Atlandi ookeanis, millest Cabo Verde on iseseisev riik, ülejäänud kuuluvad aga Euroopa riikidele. Neist suurimas saarestikus asus kuulus aed, kus kasvasid kuldõunad, mis Hera oli saanud pulmakingiks. Nende õunte varastamine oli üks Heraklese 12 vägiteost. Millises saarestikus asus see uhke õunaaed?
4	See Euroopa Liidu liikmesriik on ainuke 27-st, mille riigilipul on kujutatud riigi geograafilisi kontuure. Mis riigiga on tegemist?
5	Euroopa pikim sild (kokku koos peale- ja mahasõiduga 17,2 km) ületab Tejo jõge. Sild avati 29. märtsil 1998, tähistamaks Euroopast Indiasse viiva mereteel avastamise 500-ndat aastapäeva. Oma nime on sild saanud selle mereteel avastaja järgi. Kes on see meresõitja?

Loodus ja geograafia II

6	<p>Meie tunneme seda lahte Biskaia lahe nime all, samuti inglased (Bay of Biscay) ja baskid (Bizkaiko Golkoa). Hispaanlastele on see laht Kantaabria meri (Mar Cantabrico). Kuidas nimetavad seda lahte prantslased ise? Vastata on lihtsam neil, kes teavad, kust on pärit Charles d'Artagnan.</p>
7	<p>Sellelt puult korjatakse esimene saak alles siis, kui puu saab 25-aastaseks. Järgmine saagikoristus toimub kõige varem 9 aasta pärast. Portugal annab 50% maailma kogusaagist, selles riigis on kõik need puud riikliku kaitse all. Mis puu?</p>
8	<p>Soome jaguneb 6 lääniks ja need omakorda maakondadeks. Päris-Soome (Varsinais-Suomi) maakonna keskuseks on Soome vanim linn, aastani 1812 ühtlasi Soome pealinn. Koos Tallinnaga on see linn 2011. aastal Euroopa kultuuripealinnaks. Mis linn?</p>
9	<p>Lõuna-Euroopas elab imetaja, kelle nimi on Monachus monachus. Nad tegutsevad öösiti ja neid on säilinud vaid mõnisada. Loomabeebid on sündides keskmiselt 80 cm pikkused ja nad sünnivad enamasti ligipääsmatutes kaljukoobastes. Täiskasvanuks saades on nad kuni 2,5 me pikad. Mis loomad on need salapärased „mungad“?</p>
10	<p>1950-ndatel tegutses Võrumaal Johannes Kotkase nimeline kolhoos. Majandi spordipäeval võis näha olümpiavõitjat ka ise osalemas. Naaberkolhoos kandis veel tuntuma isiku nime. Seda nime kannavad ka näiteks Austraalia Põhjaterritooriumi pealinn ja Tulemaa kõrgeim tipp (2488 m). Kelle nime kandis omaaegse Kotkase-nimelise kolhoosi naabermajand?</p>

Sport, teadus & tehnika I

11	<p>Soomlasest autoralli maailmameister (1981) ja neljakordne Dakari ralli võitja on aastast 1999 samuti Europarlamendi saadik. Kui oma esimesel liikmeksoleku perioodil esindas oma kodumaad, siis 2004. aastast on ta hoopis Prantsusmaa deputaat. Kes?</p>
12	<p>Raamatumüüja Klement tahtis 1894. aastal parandada oma jalgratast, kuid ei osanud saksa keelt, et tehasele seletada, mis rattal viga. Seepeale asutas ta koos Lauriniga oma jalgrattatöökoda. Esimene firma Laurin & Klement mootorratas valmis 1899. Praeguse nime omandas ettevõtte 1924, mil liituti ühe raskemasinatootjaga. II maailmasõja ajal kuulus tehas Hermann Göring Werke koosseisu. Veel 1980-ndail toodeti tagamootoriga sõiduautosid (mudelid Estelle ja Rapid), 1987 ilmus kaasaegsem mudel Favorit. 2007. aastal valiti selle firma auto Eestis aasta autoks. Mis autotootja?</p>
13	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-left: 10px;"> <p>Euroopa üks tuntumaid jalgpalliklubisid mängib sini-punasetriibulistes särkides. UEFA Meistrite Liiga võideti viimati 2006. aastal Frank Rijkaardi juhendamisel. Klubi kodulinnas lehvivad kõrvuti riigi ja Euroopa Liidu lippudega selle piirkonna kolla-punasetriibulised lipud. Nimetage selle jalgpalliklubi kodulinn.</p> </div> </div>
14	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="flex: 1;"> <p>See Euroopa Liidu tähtsaim inimõiguste valdkonnas väljaantav auhind kannab ühe tuntud füüsiku nime. Preemia suurus on 50 000 eurot ja seda on teiste seas antud näiteks Nelson Mandelale ja Kofi Annanile. Kelle nime see auhind kannab? Teda ennast on tunnustatud Nobeli preemiaga – mitte küll füüsika-, vaid rahupreemiaga.</p> </div> </div>
15	<p>2007. aastal valiti Ungari parimaks sportlaseks Gabor Talmacsi, kes tõi esimesena endisesse idablokki oma spordiala ühe võistlusklassi maailmameistriitli (MM-võistlusi sel alal peetakse igal aastal alates 1949, igal aastal 3..5 klassis). Enim tiitleid on selles klassis võistnud Angel Nieto – kokku 7. Mis spordialal tuli Talmacsi maailmameistriks?</p>

Sport, teadus & tehnika II

16	<p>Selle perekonna Esseni ettevõtetes töötas XIX sajandi lõpul üle 20 000 töölise ning Euroopa tollasel relvaturul oli haaratud esikoht. Kontserni natsiaegne juht Gustav pääses kohast Nürnbergi protsessi peasüüaluste pingil üksnes tänu seniilsusele. Tema poeg Alfried, Berliini olümpiapronks purjetamises, mõisteti sel protsessil süüdi orjatöö kasutamises. Kontserni tehastes töötas 1940. aastal tööpoolest 25 000 sunnitöölist ja koonduslaagri vangi. Tänapäevaks on kontsern ühinenud Thysseni kontserniga, ühendfirma nimes sisaldub ka küsitava perekonna nimi ja embleemil kontserni kolm rõngast. Kuidas oli perekonna (kontserni) nimi?</p>	
17	<p>Mis nime kannab Euroopa Kosmoseagentuuri alates 1979. aastast kasutatav kanderaketide seeria? Nimi on pärit kreeka mütoloogia viljakusejumalannalt. Raketid stardivad Kourou kosmodroomilt Prantsuse Guajaanas.</p>	
18	<p>Maailma neljas mobiiltelefonide tootja tegutseb aastast 2001 kahe tuntud firma võrdses 50%-lises omanduses, ettevõtte eesotsas on Hideki Komiyama. Viimasel ajal neil kuigi hästi ei lähe, turuosa maailmas on kahanenud 9,5%-lt 8-le. Arendusjärgus tähistatakse uued telefonid firmasiseselt naisenimedega, kasutades tihti naistennisistide eesnimesid, kuna firma on rahvusvahelise naistennisistide ühenduse WTA peasponsor. Mis firma?</p>	
19	<p>See sportlane on valitud esimese eurooplasena All-NBA-First-Teami liikmeks (2005 ja 2006) ning NBA hooaja väärtuslikumaks mängijaks (2007). Dallas Mavericks'i kasuks on ta visanud kokku ligi 17 000 punkti. Pekingi olümpia avatseremoonial kandis ta oma riigi lippu. Kes?</p>	
20	<p>Saksamaa 2007. aasta jalgpallimeister mängib oma kodumängud Mercedes Benz Arenal, mis 2008. aasta suveni kandis Gottlieb-Daimler-Stadioni nime. Samal staadionil peeti 1993. aastal kergejõustiku MM. Lisaks Daimleri kontsernile asuvad selles linnas Porsche ja Boschi firmade peakorterid. Mis linn?</p>	

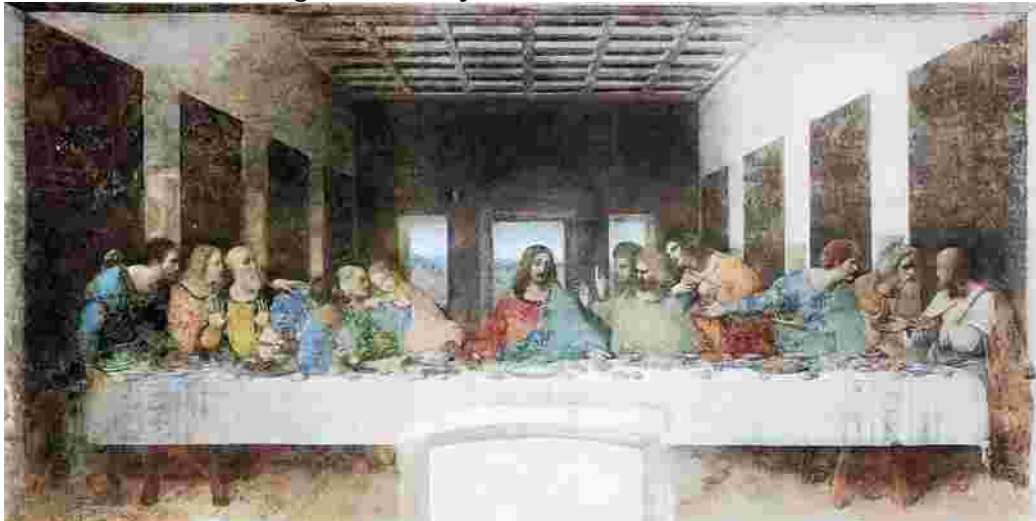

Poliitika I

21	<p>Esimestel Eestis peetud Europarlamendi valimistel 13. juunil 2004 anti Toomas Hendrik Ilvese poolt 76 120 häält. Pärast Eesti presidendiks valimist sai Ilvese saadikukoha 729 häält kogunud Katrin Saks. Teise tulemuse sai Europarlamendi valimistel 16 633 häälega kandidaat, kes on parlamendis tänagi. Tegemist on poliitikuga, kes on kandideerinud samuti Eesti presidendiks. Kolmel korral on ta olnud sotsiaal(hooldus)minister. Kes?</p>
22	<p>See arveldusühik oli aastail 1979-1998 Euroopa Liidu ja selle eelkäijate „ühisraha“, mille väärtus kujunes liikmesriikide valuutakurssidest ja mis 1. jaanuarist 1999 suhtes 1:1 euroga asendati. Sedelite ja müntidena (v.a. üksikud suveniirmündid) antud ühikut välja ei antud. Ametlikult ei ole sel ühikul midagi pistmist Prantsusmaal 1266. aastast välja antud väga sarnaselt kõlavate müntidega. Mis ühik?</p>
23	<p>Euroopa Liidu programm, mis toetab tudengite õppimist välisülikoolides, kannab väljapaistva õpetlase ja humanisti nime. Tema peateos „Narruse kiituseks“ ilmus 1509 ja autor pühendas selle oma sõbrale Thomas Morusele. Kes on see õpetlane?</p>
24	<p>James Cook avastas selle saarestiku 1774. aastal ja andis talle nime Šotimaa järgi. 1853. aastast kuulub saarestik Prantsusmaale. Tööle niklikaevandustesse on sinna saadetud kurjategijaid, sealhulgas Pariisi Kommuuni kangelasi. 2014. aastal on põliselanikel kanakadel kavas iseseisvuse referendum. Mis saarestik? Näete ka selle vappi.</p>
25	 <p>Pildil seisab USA kaitseministri Robert Gatesi kõrval ühe Euroopa riigi president. Märtsis 2008 ilmus tema raamat „Sinine (mitte roheline) planeet“, kus ta põhjendab, et globaalne kliimasoojenemine võib olla ekslik ja väärtusetu teooria, kuid on igal juhul väga ohtlik teooria. Järjekindlalt on ta esinenud ka Euroopa Liidu vastu, väites, et tema riik kaotab liidus oma iseseisvuse ja see liit meenutab talle kommunismiaega. Nimetage president ja tema riik.</p>

Poliitika II

26	Nimetage esimene riik Euroopas, kus riigihje hoidsid korraga naispresident ja naispeaminister. See kestis paraku vaid kaks kuud, 2003. aasta aprillist juunini. Mis riigis?
27	Euroopa Liidu rahaline toetus Ida-Euroopale sai alguse juba 1989. aastal PHARE programmi (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies) käivitamisega. Hiljem laienes PHARE abi teistelegi riikidele; 1999. aastal kuulutati välja veel kaks abiprogrammi. ISPA oli mõeldud infrastruktuuri kaasajastamiseks. Mis valdkonna arendamiseks loodi programm SAPARD?
28	Eesti ühinemisleping Euroopa Liiduga allkirjastati 2003. aasta 16. aprillil. Eesti nimel kirjutasid sellele alla president Arnold Rüütel ja tollane välisminister, praegune riigikogu aseesimees. Kes?
29	 Kes on pildil? 1974-2007 kandideeris 5 korda Prantsusmaa presidendiks, aastal 2002 sai 17% hääli ja pääses teise ringi, kus jäi alla Jacques Chiracile. Teda on korduvalt karistatud holokausti eitamise eest; tema muusikafirma suleti 1968 natsilaulude levitamise pärast.
30	Küsitaval saarel hääletati Euroopa Liitu astumise üle 1972. aastal. 3900 olid poolt ja 9300 vastu. Kuna emamaal olid liidu pooldajad ülekaalus, kuulus ka see saar 1973. aastast Euroopa Liitu. 1979. aastal sai saar autonoomia ja uue rahvahääletuse tulemusel astuti 1985. aastal Euroopa Liidust välja. Vastaste põhiargumendiks oli Lääne-Saksa kalalaevade agar toimetamine saare lähedal. Mis saar?

Kultuur I

31		<p>Küsitav jalgpallur on olnud Walesi jalgpallikoondise kapten. 1998 värvas Queens Park Rangers küsitava oma mängivaks treeneriks, kuid filmikarjäär katkestas jalgpallurikarjääri. Guy Ritchie film „Hunnik pappi ja suitsev kaheraudne“ tegi ta maailmakuulsaks, „Snatch“, „Swordfish“, „Gone in Sixty Seconds“ ja teised kassahitid ainult kinnistasid tema nime näitlejana. 2001 aastal valiti ta Briti parimaks näitlejaks. Kes on see palliväljakul tooreste jõuotete ja kompromissitu võitlejana tuntuks saanud mees, kes filmides kehastab enamasti vähe rääkivaid, kuid suurepäraselt meelde jäävaid karme tegelasi?</p>
32		<p>Selle James Joyce'i romaani pealkiri kui ka suurem osa sisust on inspireeritud Homerose „Odüsseias“. Romaani sisu koosneb peategelase Leopold Bloomi rännakutest mööda Dublinit üheainsa päeva, 16. juuni 1904 jooksul. Romaan hakkas jupikaupa ilmuma 1918. aastast USA ajakirjas Little Review, mille mitu numbrit ebasünda teksti pärast võimude poolt kokku korjati. Tublisti tsenseeritult ilmus romaan tervikuna esmakordselt 1922. aastal. Mis romaan?</p>
33		<p>See 8,8 meetri pikkune ning 4,6 meetri kõrgune seinamaal asub Milano Santa Maria delle Grazie kirikus. Nimetage kunstnik ja maali nimi.</p>
34		<p>Küsi Prantsusmaa poliitikut, keda peetakse Euroopa Liidu isaks. Tema 9. mail 1950 peetud kõnes välja toodud Prantsusmaa ja Saksamaa söe- ja terasetööstuse ühisjuhtimise kavad viidi teoks Euroopa Söe- ja Teraseühenduses, millest on välja kasvanud tänane Euroopa Liit. Tema nimi kattub peaaegu täielikult 1810-1856 elanud Saksa helilooja, ühe tuntuima romantiku nimega. Keda loetakse Euroopa Liidu isaks?</p>
35	<p>Kes on pildil? Sündinud 1951 Wallsendis Inglismaal piimamehe pojana, hariduselt matemaatikaõpetaja. Töötanud muuhulgas maksukoguja, bussikonduktori ja ehitustöölisena. Esimene pilt on aastast 1985, mil tuli välja tema esimene sooloalbum The Dream of the Blue Turtles. Teine pilt on tehtud 20 aastat hiljem.</p>	

Kultuur II

36	<p>See Skandinaavia ansambel sai maailmas tuntuks 1996. aastal, mil „Romeo ja Julia” filmi soundtrackil kõlas ka nende laul Lovefool. 1998 ilmus nende seni edukaim album Gran Turismo. Bändiliikmete lemmiku Black Sabbathi laule on neil tavaks esitada oma kontsertidel, mitu Black Sabbathi lugu on nad esitanud ka oma albumitel. Ansambel on mitmel korral esinenud Eestis (muuhulgas 2006. aastal turvafirma Falck sünnipäevapeol). Mis ansambel?</p>	
37	<p>Küsitav muusikal põhineb Bernard Shaw’ näidendil “Pygmalion”. „Estonias” lavastas selle 1963. aastal Voldemar Panso ja 2008 Ago-Endrik Kerge, peaosades tollal Linda Rummo ja Endel Pärn, nüüd Hele Kõre ja Raivo E. Tamm. Tänavuse uuslavastuse tantsuseadete autor on Eduard Korotin. Nimetage muusikali pealkiri.</p>	
38		<p>See 1925. aastal asutatud Taani ettevõtte on melomaanide seas tuntud kui kõrgekvaliteetsete silmapaistva disainiga (ning ka vastava hinnaga) audioseadmete tootja. Lisaks valmistatakse telereid, telefone ja muud olmeelektroonikat. Pildil on 2006. aastal valminud mobiiltelefon Serene. Nimetage ettevõtte.</p>
39	<p>See laulja, ansambli Thief solist, võitis lauluvõistluse „Kaks takti ette” 2003. aastal. Tänavu laulja abiellus, sündis tütar Ronja ja ilmus Thiefi esisingel Sleeping with the Sun. Kes on see laulja?</p>	
40	<p>Pildil on 2007. aasta Nobeli kirjanduspreemia laureaat – läbi aegade vanim selle preemia saaja. Eesti keeles on ilmunud tema teosed “Ellujäänu mälestused”, “Kuldne märkmeraamat” ja “Kõige ilusam unelm”. Nimetage see kirjanik.</p>	

Ajalugu & varia I

41	<p>Legendi järgi sattus küsitava riigi kuningas Veneetsias vangi. Doodži Pietro II-ga (valitses 991-1009) malet mängides sai kuningas võidu ja sealtpeale olevat puna-valged maleruudud riigi sümboliks. Tänapäev on need riigivapi põhiosaks. Mis riik?</p>
42	 <p>19. märtsil 1895 lahkusid töölised Lyonis asuvast fotomaterjalide vabrikust nagu ikka pärast tööd. Pole ka välistatud, et nad tegid seda sel erilisel päeval vähemalt kolm korda. See päev oli eriline eelkõige mitte tööliste, vaid vabriku omaniku kahele pojale Auguste'ile ja Louis'le. Näete mõlemat venda ka pildil. Mis toimus sel päeval esmakordselt maailmas?</p>
43	<p>2007. aastal andsid eurosooni kõik 13 liiget esmakordselt välja ühise kujundusega mündi (2-eurose). Sellega tähistati 50 aasta möödumist Euroopa Majandusühenduse ning Euroopa Aatomienergia Nõukogu (EURATOM) asutamislepingute allakirjutamisest. Mõlemad lepingud kirjutati alla samal päeval ühes Euroopa pealinnas. Mis linnas?</p>
44	<p>Selle riigi elanikel tundub olevat eriline kiindumus klimpide ja ploomide vastu. Igas kohalikkude kööki tutvustavas teatmikus leiduvad sellised road: vasikamaksaklimbid, hautatud jäneseleha klimpidega, klimpid lihast ja ploomirasvast. Eriti popp on Geheck – ploomidest, sealihast ja vasikakopsust valmistatud supp. Riigi lipp on praktiliselt identne ühe teise riigi lipuga - tühine erinevus on sinises värvitoonis ja ka lipu üldpikkuses. Enne II maailmasõda tootis see riik terast 1 elaniku kohta rohkem kui keegi teine maailmas. Riigis on keelatud muruniiduki kasutamine pühapäeviti. Vastlapäev on riigis ametlikuks riigipühaks. Mis riik?</p>
45	 <p>Pildil on saal, kus 1871. aastal krooniti ühinenud Saksamaa esimene keiser Wilhelm I ja 48 aastat hiljem kirjutati (ka Saksamaa poolt) alla 20. sajandi üks olulisemaid lepinguid. Kus (millises lossis) see saal asub?</p>

Ajalugu & varia II

46		<p>Euroopa suurimas hoones asub ühe Euroopa Liidu riigi parlament. Ehitamist alustati 1983, kuid see on siiani lõpetamata. Hoone võtab enda alla 270x240 m maa-ala, on 86 meetrit kõrge ja ulatub 92 meetrit maa alla. Ruume on ca 1100 ning maapealseid korruseid 12. Hoonet ümbritsevaid tänavaid on peetud ka autospordivõistlusi, millel on teiste seas olnud võidukas Marko Asmer. Mis linnas see hoone asub?</p>
47	<p>Seitsmenda Koalitsiooni tähtsaimat lahingut juhatas võidukalt Arthur Wellesley. Selle lahingu nimelise lauluga on võidetud ka Eurovisiooni lauluvõistlus. Selle lahingu viimane veteran Geert Boomgaard suri 111. eluaastal 1899.a. Mis lahing?</p>	
48	<p>Roland Garros sündis Réunioni saarel 1888. aastal ja hukkus Ardennides 1918, kuu enne maailmasõja lõppu. Réunioni lennujaam kannab tema nime, samuti tennisstaadion Pariisis. Mis alal Roland Garros tegutses?</p>	
49	<p>Lagani jõe suudmes, Põhjaväina osaks oleva omanimelise lahe tipus asub 277 000 elanikuga linn. Selles linnas Harland & Wolffi laevatehases valmis 1912. aastal laev "Titanic", mis uppus oma esimesel reisil üle Atlandi ookeani. Tehase kuivdokk on maailma suurim. Kuni Good Friday Agreement'i sõlmimiseni oli tegemist ühe rahutuima paigaga Euroopas. Mis linnast on jutt?</p>	
50	<p>Prantsusmaa kuurortlinnas Carnacis seisavad kuni 5 meetri kõrgused iidsete kivihiiglased, mida nimetatakse menhiriteks. Ühes koomiksis on tegelane, kelle elukutseks on menhirite lihvimine ja transportimine. Kes on see tegelane?</p>	

Eesti koolide MV eelvoor, 23.11.2008

Vastused

1	Ronk	A	1922
2	Zürich	B	1964
3	Kanaari saared	C	1982
4	Küpros		
5	Vasco da Gama		
6	Golfe de Gascogne ehk Gaskoonia laht		
7	Korgitamm (tamm – 1 punkt)		
8	Turu		
9	Munkhüljes (hüljes – samuti 2 p.)		
10	Charles Darwin		
11	Ari Vatanen		
12	Škoda		
13	Barcelona (nägite Kataloonia lippu)		
14	Andrei Sahharov		
15	Mootorratta ringrajasõit (125 cm ³ klassis)		
16	Krupp		
17	Ariane		
18	Sony Ericsson		
19	Dirk Nowitzki		
20	Stuttgart		
21	Siiri Oviir		
22	ECU (European Currency Unit) ehk eküü		
23	Erasmus Rotterdamist		
24	Uus-Kaledoonia		
25	Vaclav Klaus, Tšehhi Vabariik		
26	Soome (president Tarja Halonen, peaminister Anneli Jäätteenmäki)		
27	Põllumajandus ja maaelu (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) – ka kumbki vastus eraldi on 2 punkti		
28	Kristina Ojuland		
29	Jean Marie Le Pen		
30	Gröönimaa		
31	Vinnie Jones		
32	Ulysses		
33	Leonardo da Vinci, Püha õhtusöömaeg		
34	Robert Schuman		
35	Sting		
36	The Cardigans		
37	Minu veetlev leedi		
38	Bang & Olufsen		
39	Ewert Sundja		
40	Doris Lessing		
41	Horvaatia		
42	Esimesed filmivõtted maailmas		
43	Rooma		
44	Luksemburg		
45	Versailles		
46	Bukarest		
47	Waterloo		
48	Lennundus		
49	Belfast		
50	Obelix		